

Fora Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

Abonamente

Parohii cl. I	500.000 Lei
cl. II	400.000 Lei
cl. III și subc.	300.000 Lei

APARE DUMINECA

MANUSCRISELE SE VOR TRIMITE PE ADRESA
CONSILIULUI EPARHIAL, SECȚIA CULTURALĂ

Publicații

Conc. prot.	1.000.000 Lei
parohii cl. I	500.000 Lei
cl. II	400.000 Lei
III și subc.	300.000 Lei
Diferite publicații cm. □	1000 Lei

Eftimie Murgu și Banatul la 15/27 Iunie 1848

— Aniversarea a 99 ani dela istorica Adunare Națională din Lugoj —

Anul 1848 este anul revoluțiilor, al marilor sguđuri sociale și naționale, care au răsturnat din temelii orânduieli sociale învechite și așezări politice nedrepte. Au trebuit să treacă 60 de ani dela marea Revoluție franceză din 1789, pentru ca ideile și doririle fluturate de ea: *libertate, egalitate și fraternitate*, să găsească răsunet adânc în inima tuturor popoarelor asuprite din Europa, și mai ales în cele din împărăția Habsburgilor dela Viena. La 1848 ca și la 1789 flacăra revoluției a pornit tot din Franța, din Parisul luminat, ai cărui locuitori la 22/23 Februarie 1848 au răsturnat guvernul tiranului *Guizot* și, odată cu el, au răsturnat tronul regelui *Louis Filip*, pentru că nu a fost destul de energetic să înlătore un guvern, care asuprea poporul francez.

După ce a trecut prin Elveția, Italia, Țările ereditare germane și Boemia, flacăra revoluției s'a întins în Austria, la Viena — unde la 13 Martie 1848 poporul asuprit, lipsit de libertăți și împovărat de dări, a alungat guvernul tiranului *Metternich* —, iar de aici trecând prin Budapesta la 15 Martie, a încins, în curs de 2 luni, inima Cehilor, Croaților, Slovenilor, Slovacilor, Sârbilor și Românilor din Ungaria. Toate popoarele asuprite din Austria și Ungaria stăpânite de Habsburgi, electrizate de ideile Revoluției franceze încep să se miște și să pretindă să li se redea libertățile și drepturile vechi, răpite cu vicleșug în cursul timpului.

Fără să verse sânge, la început, și fără gând de răzbunare, popoarele asuprite din împărăția Habsburgilor se întrunesc în mari

adunări naționale, spre a hotărî asupra sortii lor viitoare în cadrul acestei împărății pajura cu două capete. Astfel, Cehii se adună la 11 Martie în *Wenzelsbad*, Croații în 25 Martie la Zagreb, Slovacia la 10 Mai în Liptau, Sârbii la 13 Mai în Carloveș. Românii, nația cea mai numeroasă din această împărăție, n'au putut rămâne nici ei nepăsători. Soarele libertății, răsărit la Paris, îi trezește și pe ei din somnul în care i-au cufundat dușmanii seculari. Vântul revoluției, risipind cenușa ce acoperea jarul înfierbântat încă al *mândriei romane* și al dragostei față de gloriul trecut al strămoșilor daco-români, a aprins în vâlvătăi inima celor peste 3 milioane de români, asupriți de o mână de străini, de nemeșii și grofii feudali, sprijiniți de împărați vienezi. Hotărâți să-și croiască altă soarte, țărânii români, cu palmele bătătorite de muncă prestată în folosul străinilor, și cu fața arsă de soare și brăzdată de lacrimi și griji, în frunte cu preoții, dascălii și ceilalți intelectuali ai satelor ardene și bănățene, adunați pe „Câmpia Libertății” dela Blaj la 15 Mai și pe „Câmpul libertății” dela Lugoj la 15/27 Iunie 1848 — au cerut, într'un mod civilizată, redobândi, rea vechilor libertăți și drepturi naționale, sociale, politice și bisericesti.

La Blaj 40.000 Români, vrăjiți de cuvântul lui *Simeon Bărnuțiu*, iar la Lugoj 30.000 Români, înflacărați de curajul marelui luptător *Eftimie Murgu*, hotărăsc să scuture jugul iobăgiei și al robiei seculare, și să ceară Împăratului și guvernului ungu-resc revoluționar din Pesta să șteargă această pată rușinoasă; care degradează ființa

omenească — creată de Dumnezeu pentru libertate și cu *simțul libertății și al proprietății* — și, odată cu pământul lucrat și frământat cu sudori de sânge în profitul groșilor maghiari, să redea Românilor neatarnarea națională și bisericească, dreptul de a se governa și conduce singuri și de a întrebuița limba românească în toate direcțiile statului, în armată, în biserică și în școală.

Deși toți Românii ardeleni și bănățeni visau, ca și frații din cele două Principate românești Moldova și Țara Românească, restaurarea acelei *Daco-Românii*, care să cuprindă toată suflarea românească în hotarele *firești*, stăpânite de *Buerebista*, *Decebal* și *Traian* până la *Aurelian* —, deși toți Românii erau nerăbdători să scuture jugul, unu jugul fanarioto-turcesc, iar ceilalți jugul austro-ungar, și să guste din plin dulceața zilei când vor fi cu *adevărat liberi și stăpâni pe moșia străbună*, nu erau totuși de aceeași părere în ceea ce privește drumul de urmat pentru atingerea acestui mare gând.

Frații Ardeleni și-au pus nădejdea în „drăguțul de împărat”, în timp ce Bănățenii noștri, asupriți 150 de ani de ierarhia sârbească, de vlădiciei sârbi dela Timișoara, Vârșeț și Arad, au crezut că mântuirea nu le poate veni decât dintr'o alianță cu Ungurii, împotriva cărora s'au ridicat Sârbiilor aliați cu Impăratul.

Și oare de ce arată Bănățenii *neîncredere* față de împăratul dela Viena? Răspunsul nu este greu de dat. Bănățenii știau că toate nenorocirile abătute asupra lor în cei 4—500 de ani din urmă se datoresc Impăraților austro-germani. Aceștia au colonizat în Banat străini, *alungând* Românii băștinași din casele, pământurile și bisericile lor; din cauza politicii lor, bazată pe deviza *Divide et impera* [împarte ca să stăpânești], Românii au ajuns sub păstoria episcopilor și preoților sârbi; din cauza lor am pierdut Mitropolia dela Timișoara și episcopiile dela Caransebeș și Lipova; din cauza lor frații ardeleni au fost desbinați bisericește la 1700, iar ortodocșii, în urma trecerii la unație a Mitropolitului *Atanasie Anghel* dela Alba Iulia, au rămas 83 de ani fără episcop propriu. Bănățenii n'au uitat că împăratul, care a încurajat pe *Horia*, *Cloșca* și *Crișan* să se revolte contra tiraniei groșilor unguri din Ardeal, i-a părăsit mai pe urmă și i-a lăsat să fie trași pe roată la Alba Iulia, la 28 Februarie 1785.

Același împărat, după ce și-a asigurat tronul — contra revoluționarilor unguri conduși de *Ludovic Kossuth* — prin jertfa și sângele Românilor ardeleni din legiunile comandate de *Avram Iancu*, după înăbușirea revoluției maghiare prin victoria dela Șiria, părăsește pe Români și pe Crațul lor, — precum a părăsit cu 250 ani în urmă pe *Mihai Viteazul*, lăsând pe Basta să-i taie capul pe Câmpia Turzii. Când, peste oțiva ani, împăratul *Francisc Iosif I.*, vru să vadă și să decoreze pe Avram Iancu, care-și pierdu mințile de durere și desamăgire, a primit din partea acestuia răspunsul pe care-l merita: „*Nu stă de vorbă un nebun cu un mincinos*”.

Disprețuind jertfele și dorințele drepte ale Românilor ardeleni, împăratul la 1867, nimicește independența milenară a Transilvaniei, anexându-o la Ungaria, după ce cu 7 ani mai înainte a făcut același lucru cu Banatul nostru. Acelaș Impărat la 1894, când Românii, asupriți de domniile feudale dela Budabesta, îi cer, printr'un *Memorandum* dreptate, el nu numai că nu primește în audiență, la Viena, pe memorandiști, dar nu-i învrednicește nici măcar de cinstea de a le deschide plicul conținând *Memorandumul*. Se știe că memorandiștii, floarea învățaților români ardeleni, au trebuit să zacă mulți ani în închisorile ungurești, pentru îndrăzneala lor de a cere Impăratului să facă dreptate poporului român, asuprit de feudații unguri.

Toate acestea le-au știut și le-au prevăzut Românii bănățeni, de aceea se apropie de Unguri, socotind că pe această cale își vor vedea *mai curând* împlinite dreptele lor dorințe. Și care sunt acele dorințe? Ele se văd din hotărârile Marelui Adunări Naționale dela Lugoj, ținută sub președinția lui *Eftimie Murgu*. Iată aceste hotărâri pe scurt:

1. *Inarmarea poporului român din Banat* în timp de 6 zile. Să se restituie poporului armele confiscate de oficianții de stat.
2. Alegerea lui *Murgu* de *Căpitan suprem* al Țării Banatului.
3. Episcopii actuali bănățeni să fie supuși Căpitanului suprem al Banatului.
4. Drepturi politice egale și pentru Români.
5. Limba română să fie introdusă în toate oficiile de stat ale Țării Banatului.
6. Depunerea din scaunele lor a episcopilor sârbi dela Timișoara și Vârșeț, și până la alegerea, prin sinod, a „*obișnuitului Mitropolit românesc* din Timișoara” și a episcopului român din Caransebeș, adunarea numește ca *vicar general mitropolitan* la Timișoara pe *Dimitrie Stoichescu* alias

Petrovici, protopopul Lipovei, iar ca vicar episcopesc la Caransebeș pe *Ignatie Vuia*, protopopul Oraviței.

Din raportul pe care-l trimite E. Murgu Ministerului unguresc din Pesta, două săptămâni după istorica Adunare națională dela Lugoș, se vede limpede ce anume gânduri și dorinți frământau năi mult mințile și inima Românilor bănățeni. Ei vor înainte de toate *neatârnarea bisericească*, pe care o socotesc mai de preț decât neatârnarea politică, știind că un popor nu poate fi cu adevărat liber până când sufletul lui este robit și ținut în întunec. Și Românii bănățeni dela o vreme, sub păstorirea episcopilor și preoților sârbi, se simțeau robi sufletește. Sătui de străinisme în biserică și în școală, Românii bănățeni vor să se roage în biserică și să învețe în școală în dulcea lor limbă dačo-românească, isgonită de episcopii sârbi și înlocuită cu cea slaveno-sârbească, ne înțeleasă nici de preoții români.

Cuminiți, strămoșii noștri de acum o sută de ani, se feresc să atace pe două fronturi deodată, știind din experiență și Istorie că cel ce luptă pe două fronturi este sortit să piardă lupta. De aceea, deocamdată, ei atacă, civilizat și nesângeros, pe un singur front, având de gând ca, după câștigarea luptei cu dușmanul nr. 1 cu ierarhia sârbească, deci după alegerea de vlădici cu *sângele și inima românească*, să deschidă focul contra-dușmanului nr. 2, a magnaților feudali dela Budapesta, pentru independența completă a *Tării Banatului*, sau mai bine zis pentru restaurarea *Daco-României*, pe care abia la 1918 strănepoții lor o vor vedea aievea, *Mare și mândră*, așa cum au dorit-o ei la 1848.

Unii învățați invinuesc pe Eftimie Murgu, ca s'a aliat contra Sârbilor cu dușmanii lui cei mai înverșunați, cu Ungurii; care l-au prigonit și l-au târît prin închisori vreo 4 ani, pentru că a cutezat să ceară la Lugoș, la Oravița, la Caransebeș, la Pesta ca și la Iași sau București *neatârnarea Tării Banatului și restaurarea Daco-României*. Istoria este martoră că de părerea lui Eftimie Murgu au fost cei mai de seamă fruntași ai Românilor din Banat, Crișana și Ungaria, în frunte cu mecenatele Emanuil Gojdu, istoricul Nicolae Tincu-Velia, vicarul Ignatie Vuia, Ioan Marcu, protopopul Lugoșului, Petru Cermena, Gheorghe Muntean, Blasiu Brancovan, Atanasiu Rațiu, Nicolae

Țeran, Vichentie Bogdan, Iulian Ianculescu, Petru Șaguna, Gh. Stupa, Auxentie Bojincă, Petru Farchici, Blasiu și Teodor Fogarași, Maximilian Pascu, Gh. Tapoș, Ioan Arcoși, etc., Aceștia s'au întrunit în *Pesta* tocmai în ziua în care s'a ținut la Blaj memorabila Adunare națională, cerând guvernului unguresc revoluționar emanciparea de sub ierarhia sârbească și drepturi politice și naționale pe seama Românilor din Banat și Ungaria, în Memoriul lor arată că „*nația română și după mărturisirea istoriei a una dintre cele mai vechi nații din Ungaria*“. Ea și-a jertfit averea și sângele luptând împotriva Turcilor și a altor barbari, făcându-se zid apărător nu numai Ungariei, ci și Europei întregi. „*Libertatea, egalitatea și frățietatea nu suferă ca într'o patrie să domnească un popor asupra altuia*“. Din datorința ce o avem către bunul nației noastre mărturisim că avem nestrămutata voință a ne despărți de către Sârbi în toate trebile bisericesti și scolastice“. Poftim „ocârmuire bisericească cu totul neatârnată dela mitropolitul Carloveșului, care și până atunci, până-ce *legiuitul* nostru sinod în privința aceasta va hotări, să ocârmuiască provisoric, sub nume de *vicar-mitropolit*“. Limba românească să se folosească în biserică, școale „și pretutindenea în toate trebile nației noastre“. „La regimentele militarești mai cu seamă să se așeze ofițeri de Români“.

Lupta pentru ieșirea din legăturile bisericesti cu vlădicii sârbi o începe cu 60 de ani înaintea lui Murgu, un alt mare învățat și luptător bănățean, *Paul Iorgovici* fiul preotului român din Vărădia, care a învățat carte la Seghedin, Pesta, Pojon, Viena, Roma, Paris și Londra. Era în Paris când a început revoluția din 1789, fiind de față la tăierea cu ghilotina a capului regelui *Ludovic al XVI*. Iorgovici aduce dela izvor deci flacăra ideii de libertate și neatârnare națională. La 1814 un alt mare bănățean, preotul *Dimitrie Tichindeal* din Becicherecul Mic, și profesor la Preparandia din Arad [înființată la 1812], continuă lupta pentru neatârnarea de sub ierarhia sârbească, dar și el ca și Paul Iorgovici va cădea jertfă pentru această idee, care nu numai că nu se va stinge prin moartea lor martirică, ci, dimpotrivă, va înflăcăra și mai mult inimile tuturor acelorora, ce și au dat seama că cu păstori străini oile românești nu vor găsi pășune bună, neamul românesc nu va înainta în cultură și nu va putea

ajunge liber și independent în biserică și pe pământul străbun.

În memoriul înaintat împăratului în Iulie 1814 Românii crișeni și bănățeni se întreabă: „De ce neamul românesc, mai vechi aici de cât însăși țara ungurească, a ajuns la treapta cea mai de jos a învățăturilor?” Între cauzele „răutăților acestora” ei înșiră privilegiile [drepturile mari] date de împăratul Leopold I. Sârbilor veniți în Ungaria și Banat la 1690 cu patriarhul Arsenie, III Cernoevici dela Ipec, — drepturi acordate cu condiția ca, după alungarea Turcilor din Serbia, Sârbii, fugiți de groaza Turcilor, din nou să se ducă în ținuturile și locașurile ce le-au avut mai de nainte“. Relele de care se plâng nu atât neamului sârbesc, „ci cu totul clerului celui mare sârbesc le ascriem, care cu vicleană măiestrie, sub forma privilegiilor, făcând întrebuintărea, a căutat și a lucrat ca nesimțit să înșele și să prindă pe Români în lațul său, cari Români dimpreună cu clerul său, pentru prostia sa fiindcă de o lege sunt, n’au priceput înșelăciunea Sârbilor, și de-abia în ziua de astăzi s’a deșteptat din somnul cel păgubitor. Drept aceea marii clerului sârbesc văzând bunătatea Românilor cea proastă și făcând întrebuintărea de dânsa, au lucrat fără Români pentru Români, cum au vrut ei...”

Arată apoi că din cei 450.000 locuitori ai Banatului la anul 1769, peste 300.000 au fost Români, și numai 80.000 Sârbi. În dieceza Timișorii, cu 10 protopopiate cu 287 parohii, numai în prot. Chichindei cu 17 parohii sunt Sârbi, în prot. Cenadului și Becicherecului sunt 40 parohii amestecate cu Sârbi, „celelate locuri toate sunt românești. Iar în diecesa Vârșetului, din 6 protopresbiterate cu 239 parohii și 19 filiale, atâtea și biserici, numai prot. Vârșetului, este cu Sârbi amestecat, căci în celelalte în toate sunt numai Români de legea grecească neunită“.

În fața acestei situații, Românii îndure-rați întreabă pe Împăratul în memoriul lor: „Cum de înalta luare de seamă, la atâta număr de supuși credincioși, nu le-a dăruit căpetenie duhovnicească de neamul și sămânția lor care să poarte deosebită grijă de îndreptarea lor?“.

Ceea ce nu le-a dat Împăratul surd și „mincinos“, le-a dat la 1848 Căpitanul Țării Banatului. Eftimie Murgu. El taie nodul gordian al legăturilor nefirești cu ierarhia sârbească, el delătură din scaunele

lor pe episcopii sârbi dela Timișoara și Vârșet, ca unii care n’au fost aleși de poporul român credincios din Banat, și în locul lor pune doi vicari, restaurând astfel vechea Mitropolie a Banatului din Timișoara și episcopia Caransebeșului, al cărei istoric Scaun a fost mutat la Vârșet, de episcopul sârb Vichentie Popovici la 1785. Vicarii aleși de poporul bănățean la Logoj stau în fruntea Bisericii bănățene, conducându-o pe făgașul național, atâta timp cât stă L. Kossuth în fruntea guvernului revoluționar unguresc dela Pesta. Odată cu căderea lui, în urma biruinței dela Șiria a armatelor împărătești, ajutate de cele sârbești și ale Rusiei țariste, asupra armatei ungurești, și cei doi vicari români vor fi delăturați, judecați, maltratați, închiși și exilați. Ignatie Vuia, vicarul Caransebeșului, va muri în Negotinul din Timocul românesc. Odată cu plecarea lui și scaunul episcopal dela Caransebeș se va muta, nu știu pentru a câta oară, iarăși la Vârșet, de unde va reveni definitiv abia la 1865, când o parte din idealul pentru care au luptat Iorgovici, Țichindeal, Mocioneștii, Babeș și mai ales Murgu, se va înlăptui.

Născut în Rudăria la 1805, fiul ofițerului grănicer Simeon Murgu, crescut în granița militară. străjuită de regimentul valaho-iliric cu reședința în Caransebeș, cu studiile făcute în Bozovici, Mehadia, Caransebeș, Seghedin și Pesta unde și ia diploma de avocat, Eftimie Murgu își îmbogățește cunoștințele prin călătoriile făcute, împreună cu fiul contelui Esterházy, al cărui educator a fost, prin capitalele țărilor luminate din Apus, pășind pe urmele lui Iorgovici și aprizându-și, ca și acesta, luminița sufletului cu ideile pe care le-a răspândit în toate țările locuite de Români, idei pentru care a trebuit să sufere torturi și temniță.

BIBLIOGRAFIE: G. Bogdan — Duică Eftimie Murgu, București, 1937; Silviu Dragomir, Studii și documente privitoare la Revoluția Românilor din Transilvania în anii 1848-49, I—II, Sibiu 1944, V, Cluj, 1946; Georgie Barițiu, Parți alese din Istoria Transilvaniei pe două sute de ani în urma, II, Sibiu, 1890; Teodor V. Făcășan, Cartea de aur, I, ed. II, Sibiu, 1904; N. Iorga, Istoria Românilor, IX, Unificătorii, București, 1938; Hóke Lajos Magyarországy tájabbkori történelme, 1815 — 161 1892 — ig. I—II, Nagybeeskerec, 1893; Dr. Cornelia C. Bodca, Moise Nicoară, Arad, 1943; D. Prodan Teoria imigrației Românilor din Principatele Române în Transilvania în veacul al XVIII-lea, Sibiu, 1944; I. Lupaș Împăratul Iosif II și răscoala țărănilor din Transilvania, București, 1935; Idem, Zur Geschichte der Rumänen, Sibiu 1943; Supplex libelles Valachorum Transsilvaniae iura tribus receptis nationibus communia postlimin'o sibi adscri postulantium, Claudiopoli, MDCCXCI; Dr. Ștefan Pop, Frământări în jurul scaunului episcopesc ortodox dela Arad, Arad, 1929; Dr. C. Corneanu, Eftimie Murgu, în ms: Dr. Ștefan Pascu, Istoria Transilvaniei, Blaj, 1944;

Eftimie Murgu, pe care înșiși Românii ardeleni l-au învitat, după eliberarea sa din închisoare, să le prezideze marea Adunare națională dela Blaj din 3/15 Mai 1848, *Zeul și Apostolul Românilor*, cum îl numeau înșiși dușmanii lui, creatorul *Căpitanatului* Țării Bănătuului luptătorul pentru restaurarea Daco-Romaniei, *restauratorul Mitropoliei Bănătuului* și al episcopiei Caransebeșului, *n'a fost un rătăcit*, — a fost un mare vizionar, un apostol, un martir. Numele lui rămâne un simbol, în fața căruia se vor închina Românii și peste o mie de ani.

Prot. Dr. Gh. Cotoșman

PARTEA I

Inceputurile mănăstirii

din Valea Godinovei

și viața ctitorului ei:

Protos. Macarie Gușcă

(Continuare)

Cap. XIV.

Inceputul vieții mănăstirești în Valea Godinovei

Terminând zidirea bisericii, Păr. Macarie este preocupat de gândul de a aduce în Valea Godinovei un slujitor cucernic, un monah cunoscător al vieții mănăstirești. Spre acest scop, și spre a realiza o dorință intimă a sufletului său, în primăvara anului 1906, Păr. Macarie întreprinde o călătorie lungă la muntele Athos, în Grecia.

Persoana căutată, pentru biserica sa din Banat, n'o găsește însă. În schimb, el trăise câteva zile de întărire sufletească, după atâția ani de sbucium, și învățase multe din rânduelile mănăstirești dela Muntele Sfânt.

Intorcându-se acasă, ia pe lângă sine pe „fratele“ Ioan Dalea din Clopodia, pentru a-l iniția în viața monahală. Pe acesta îl trimite Păr. Macarie și la mănăstirea Sinaia, unde-și făcuse și el noviciatul, spre a face ascultare timp de 4 luni. După acest timp tânărul Ioan Dalea se întoarce la Păr. Macarie cu un certificat de noviciat dela Arhim. Nifon, superiorul mănăstirii Sinaia.

Încă înainte de acestea, se interesase de „Izvorul făcător de minuni“ din Valea Godinovei și-și oferise serviciile Monahul Dionisie Barbu, din mănăstirea Predeal.

El se oferise ca „stareț“ și la mănăstirea Călugăra, crezând că mănăstirile din Banat sunt bogate și cu personal mare.

Episcopul Nicolae Popea îi comunică însă că „mănăstirea nu este cum ți-o închipuiești, cu moșii, cu venile avute și cu personal mai mare, ci este numai o biserică și pe lângă ea câteva încăperi pentru servitorii bisericii și pentru preotul, carele săvârșește serviciile dăești“. Cunoscând sărăcia din Valea Godinovei și sarcina grea pe care o va avea monahul stabilit acolo, până la organizarea unei mănăstiri în adevăratul înțeles al cuvântului, Mon. Dionisie renunță la dorința de a mai veni în Banat. Și nici altul nu s'a mai aflat care să-și lege viața de acest loc. Aici rămâne singur Păr. Macarie, sol al monahismului pe pământul în care s'a născut, să-și ducă misiunea până la capăt.

Astfel, înainte de sfințirea bisericii, se aflau în Valea Godinovei două persoane închinare vieții mănăstirești: Macarie Gușcă, ierodiacon și Ioan Dalea novice. Epitropia și membrii fondatori socotesc că este timpul a cere, pentru ultima dată, decretarea mănăstirii și dreapta răsplătire a Păr. Macarie. Cererea membrilor fondatori și epitropi, din 10 Mai 1907¹ este impresionantă: „*Din partea publicului și deosebi a fondatorilor, să așteaptă cu dor ferbinte sfințirea bisericii și decretarea ei de mănăstire, care dorință pioasă nu s'a putut înse satisfăce, din cauză că lipsea personalul necesar. Acum îl avem și credem că și P. Sf. Voastră va putea face bucurie... și a preda destinațiunii sale biserica din „Valea dela Izvor“... Cu cuvintele s. Scripturi îndrăsnim a zice: „că e vrednic lucrătorul de plăta sa!“ și astfel credem a fi sosit timpul d'a vă ruga, să binevoiuți prea grațios a lua în dreaptă considerare ostenelele ce le-a depus C. Sa Păr. ierodiacon Macarie pentru ridicarea locului, căci toate prin trânsul s'au făcut, și să Vă îndurați a-l distinge, înaintându-l prin hirotonie la gradul de ieromonah și a-i da, din considerare la slăbiciunea sa corporală, ca aputător pe noviciul Ion Dalea, hirotonindu-l întru ierodiacon“. În continuare membrii epitropi cer instituirea unui cantor-servitor, stabilindu-i o dotațiune de 20 cor. lunar. Pentru întreținerea personalului monahal, ei propun să se dea venitul din sesiunile parohiilor vacante: Ferendia și Beini, până când se vor găsi alte mijloace pentru susținerea personalului mănăstirii.*

Meritele Păr. Macarie au fost apreciate, în aceeași măsură, și de superiorii săi dela centrul eparhial. În repetate rânduri a fost chemat pentru a fi hirotonit întru presbiter (ieromonah), dar el a refuzat chemarea pe motivul că nu e pregătit. În 25 Mai 1906, Arhim. Filaret Musta îi scrie să se prezinte „pe ziua de 29 Mai st. v. pentru a primi hirotonirea de presbiter”. Păr. Macarie nu se prezintă.

În Octombrie este chemat din nou, dar nici acum nu se prezintă. Scrie Arhim. Musta, mulțumindu-i pentru bunătatea părintească ce o are față de el: „vestea despre chemarea mea la preoție m'a surprins atât de mult încât nu știu ce să fac. Am rămas urmit și simt că stăruie în mine un ce neobicinuit"... „N'am putut să viu fiindcă n'am avut timpul să mă pregătesc cum trebuie...”¹

Având timpul necesar să mediteze asupra înfricoșatei taine a preoției și consultând canoanele și literatura patristică și mai ales celebrul tratat al Sf. Ioan Gură de Aur „Despre preoție”, Păr. Macarie ajunge la concluzia că, nu este vrednic a primi această taină. Insuși Arhim. Filaret Musta a fost adânc impresionat de „apărarea” lui, în care scria, pe la sfârșitul anului 1906: „Mă cutremur și mă înfiorez de marea responsabilitate ce o are preotul în fața lui Dumnezeu”... Citează din pravila dela Târgoviște, Glava 58, păcatele de care se simte vinovat și care l-ar opri dela preoție: „m'am mândrit, am fost invidios, iubitor de argint, lenos, am furat...” „Dacă alții bărbați, scrie el, cu mult dar dela Dumnezeu s'au temut de sfințenia oficiului preoției, ce voi zice eu nevrednicul, care de abia mică idee mi-am putut face despre acest oficiu? ... „Lăsați-mă să păzesc odaia în care locuiesc și nu mă aruncați în pericol atât de mare, căci mulți preoți se vor mântui dară mulți vor pieri...” „Cum voi putea eu pe alții să-i învăț și să-i întorc dacă nici pe tratele meu bun, care a fost și a rămas sabatist, nu l-am putut întoarce? Prin urmare și din nereușita asta mi se poate interzice preoția” Urmează, în această scrisoare, o intimă spovedanie asupra păcatelor sale din tinerețe. Nu ascunde nimic, fiindcă scrupuloasa lui conștiință îl silește să nu acopere nici goliciunea sufletului, nici a trupului. „Nu

sunt vrednic Prea Sfințite, își termină el scrisoarea, și nici școala recerută unui preot nu o am. Aduceți aici un alt preot și eu voi rămâne cantor și paznic al acestui loc”.¹

Avem convingerea că Păr. Macarie n'a făcut această scrisoare din falsă modestie. El a fost sincer în tot ce a scris. A celit cu atenție opera Sf. Ioan Hrisostomul și s'a cutremurat de răspunderea oficiului preoției.

În sfârșit, cedând insistențelor episcopiei și membrilor fondatori și mai ales, ascultând sfaturile Arhim. Musta, de abia în vara anului 1907, se hotărăște să primească taina preoției.

Episcopul Popea cheamă la hirotonire pe Ierod. Macarie și pe novicele Ion Dalea. Acesta însă „neputând suporta sărăcia din Valea Godlnovei, a părăsit mănăstirea, desbrăcându-se de rasă” după cum raportează Păr. Macarie.

Cu 5 zile înainte de sfințirea bisericii, Macarie Gușcă fu hirotonit întru presbiter de episcopul Nicolae Popea, și așezat în mod definitiv la biserica pe care el o zidise și care fu decretată: „Biserica-mănăstire dela Izvor”.²

Cu prilejul sfințirii sale întru ieromonah, Păr. Macarie rosti o cuvântare de o clasică frumusețe, care s'a publicat și în Foaja Diecezană.³

În sfârșit, după atâtea așteptări, după atâția ani de sbucium, s'a fixat ziua sfințirii bisericii, la praznicul Sf. Proroc Ilie. Căzând praznicul acesta (20 Iulie) într'o zi de post, adevă Vineri, sfințirea bisericii s'a fixat pe ziua de 19 Iulie (Joi) 1907.

Această știre s'a răspândit, în câteva zile, în toate satele din apropiere. În ajunul sfințirii se adunaseră la „Izvor” câteva mii de peregrini.

Biserica a fost sfințită de delegatul episcopesc Arhim. Filaret Musta, asistat de Protos. Dr. Traian Badescu și un impresionant sobor de preoți, participând, la acest act, peste 6000 de pelerini.

*

Au trecut mulți ani de atunci... Păr. Macarie a rămas singur. Tinerețea lui s'a consumat în lunga răbdare a singurătății. Dar glasul lui, împletit cu dangătul

1. Scrisorile Arh. Musta și răspunsurile, în copie, le-am găsit la Păr. Macarie.

2. Vezi partea II-a, Viața Protos. Macarie Gușcă.

1. Scrisoarea aceasta nu s'a înregistrat. A păstrat-o la sine episcopul Popea. Originalul l'am găsit la autor.

2. Arhiva ep., Nr. 2208 B./1907, din 15 VII 1907.

3. Foaja Diecezană Nr. 30 din 22 Iulie 1907.

ciopotelor, n'a contenit să cheme sufletele chinuite, la șipotul tainic al izvorului făcător de minuni... Și după 31 de ani, în fața bisericii și alături de chilia lui sărăcăcioasă, s'au înălțat alte ziduri, alți oameni, pentru alte vremuri... Un corp de casă impunător, adăpostește azi peste 20 de călugărițe și un orfelinat bine înzestrat, așteaptă să-și deschidă porțile, pentru a primi plâpânde de flințe, rămase fără părinți și fără ajutor...

Visul Păr. Macarie s'a împlinit:

„Și vom face în această vale, o mânăstire cum n'a fost alta în Banat!”

(Stărușit)

Prot. Dr. M. Bănescu

„Sfinți” și „fericiți” Părinți ai Bisericii

Printre măruntele probleme de introducere la studiul patrologiei, de care începuse a se preocupa oarecând și păr. D. Fecioru (vezi *De, Din și Al* la numele scriitorilor creștini, în: *Raze de lumină* Buc. An. V. Nr. 2, 1933, pp. 102—104), se află și aceea a distincției dintre titulaturile de *sfânt* și *fericit*, cari se aplică Părinților Bisericii. Credem că și aceasta se cere imperios rezolvată, mai ales în urma faptului că literatura noastră teologică modernă, comite aici una din cele mai frecvente erori, provenind dintr-o lipsă de informație suficientă. Câteva pilde luate la întâmplare ne vor lămurii. Dl. Sterie Diamandi în complexa-i trilogie „Fiul lui Dumnezeu — Fiul Omului”, vorbește de nenumărate ori despre *Sfântul Terullian* (vol I, Buc. 1942, pp. 465, 491; vol II, Buc. 1943, p. 142); iar dl prof. Ioan G. Savin se referă la același scriitor patristic numindu-l „fericit” (Apologetica, vol. II, Existența lui Dumnezeu, Partea II-a Probele: Cosmologică și teleologică, București, 1943, p. 8.) Pe de altă parte, Augustin, aproape că nu mai e nevoie să amintim, este numit de unii *fericit*, de alții *sfânt*.

Există vre-o diferență între sfânt și fericit?

În scrierea lui Teodor Studitul intitulată „Oarecari probleme în legătură cu concepția iconomahilor cari spun că nu trebuie să pictăm pe Domnul nostru Is. Hr. după forma sa trupească” cap. XII (Migne, P. G. XCIX, col. 484 c.) citim următoarele: „O bărbati, cel ce oprește a reprezenta pe Hristos, nu neagă însuși trupul lui Hristos, după cum a arătat acest sfânt Epiphania (*ὁ ἀγίος*)?... Chiar fericitul Sophronie (*ὁ μακάριος*) l-a anatematizat în sinodalele sale”. Câteva secole mai înainte, Athanasie numește pe ucenicii *oi ἀγίοι*, pe când pe episcopul Petru al Alexandriei *ὁ μακάριος* (viața sf. Antonie, cap. XLVI și XLVI Migne P. G. XXVI, col. 909 B. sq., 912 B).

Cum bine se poate observa, este făcută aici o complectă distincție între sfânt și fericit.

În concepția unanimă, *Sfinți Părinți* sunt socotiți acei „scriitori vechi, recunoscuți ca martori clasici oculari ai tradiției verbale apostolice, consi-

derați de sinoadele ecumenice și locale ca învățători propagatori și apologeti adevărați ai doctrinei lui Is. Hr. Ei se numesc Părinți într-un cât noi primim, ascultăm, urmăm, ceace ne dau ei ca învățători ai Bisericii vechi. Astfel de martori clasici ai tradiției nu se recunosc cu toții. Se recunosc ca Părinți aceia în care s'au concentrat următoarele cerințe: 1. antichitatea, 2. credința nepătată ortodoxă, 3. viața sfântă și 4. autoritatea recunoscută de întreaga Biserică, expres sau tacit, fie prin acordarea titlului din partea sinoadelor ecumenice sau din partea sinoadelor aprobate de biserică”. (Dr. N. Chiriac Diamancea. Ist. lit. vechi creșt. vol. I partea I-a, Ploești, 1932, p. 14, cf. E. Bouvy, Les Pères de l'Église, în: *Révue augustiniennne*, t. V., 1904, pp. 461—485). După cum arătase și Vicențiu de Lerin (Commonitorium, XXVIII, 29), ceea ce contează în mai mare măsură aici, este ortodoxia. „A trăi în credința și comuniunea ecumenică, în sfințenie, înțelepciune, constanță, a învăța conform vechii credințe și în această comuniune, a persevera până la sfârșit și a merita de a muri în mod credincios în Hristos sau de a primi martiriul cu bucurie pentru Hristos”. (E. Bouvy, art. cit. p. 470); sau cum zice Decretul Gelasian (IV, 3, ed. Evon Dobschütz, T. U. XXXVIII, 4, Leipzig, 1912, pp. 38—39): „Qui in nullo a sanctae ecclesiae Romanae consortio deviarunt nec ab eius fide vel praedicatione seuncti sunt, sed ipsius communicationis per gratiam Dei usque in ultimum diem vitae suae fuere participes”.

Cei cari au îndeplinit în mod superlativ aceste condiții au fost socotiți doctori ai Bisericii, în Apus: Ambrosie, Augustin, Hieronym, Grigorie, în Răsărit: Vasile, Grigorie de Nazianz, Ioan Hrisostom (cf. I. de Ghellinck, Les premières listes des „docteurs de l'Église” en Occident, în: *Bulletin d'ancienne littérature et d'archéologie chrétiennes*, 1912 t. II, pp. 132—134; H. Leclercq, art. Docteurs de l'Église, în: *Dict d'arch. chrét. et de liturgie*, t. IV, Paris, 1920, col. 1260—1261).

Aceia însă cari nu s'au putut conforma pe deplin tuturor cerințelor stabilite, au fost socotiți „fericiți”, sau numai „scriitori bisericești”.

(Va urma)

Diacon N. Corneanu

INFORMAȚII

Serbarea de încheierea anului școlar și inaugurarea noului local al Liceului grăniceresc de fete „Regina Mamă Elena” din Caransebeș. Orașului nostru de vechi tradiții culturale i se face dreptate realizându-i-se un dor și câștigându-i-se o luptă dreaptă: *Liceu complect de fete cu local propriu corespunzător.*

Gimnaziul de fete care a deschis drumul tinerelor bănațence și grănicere spre altarul științei, sau spre căldura căminului familiar — azi atât de necesar — al intelectualului bănațean, s'a transformat anul trecut în liceu.

Este rodul muncii cinstate și al prestigiului moral neștirbit al stimatelor profesoare în frunte

cu fosta D-nă dir. Elena Diac, la care s'a adăugat — cu răsunet la cei în drept — cererea insistentă.

Incoronarea realizării o face prezenta Dnă dir. Elena Ciclován prin mult sbucium, pentru care i-se cuvine cuvântul de laudă.

Și aceasta cu atât mai mult, căci frământării ei, ajutată și de toți caransebeșenii, i-se datorește obținerea fostei căzărni spital militar „Regina Maria” local propriu pe seama liceului de fete.

Inaugurarea noului local acum reparat s'a făcut deodată cu încheierea anului școlar la 28 Iunie a. c.

Intregul festival la care select public caransebeșan a luat parte a avut loc la umbra bătrânilor tei din frumoasa curte — grădină a noului local.

Actul sfințirii îl săvârșește soborul: Prot. Dr. I. Crețiu, Dr. Z. Munteanu, T. Roșca și pr. I. Câmpianu.

D-na dir. E. Ciclován deschide seria cuvântărilor arătând fazele prin cari a trecut până la obținerea localului și persoanele cari au ajutat-o.

Di. cons. ref. eparhial D. Sgăvêrdia ia cuvântul ca președinte al Comitetului școlar. Di. M. Pătrășcanu, primar, vorbește în numele orașului, iar P. O. Păr. Prot. Dr. I. Crețiu, cons. ref. eparhial, în numele P. S. Sale Ep. nostru Veniamin și al misiunii sale de catihet al școlaei, în cuvinte simțite relevază sufletul creștin al elevelor.

Se desfășoară apoi un frumos program de coruri și dansuri după care se face premiarea elevelor.

În numele primelor absolvente ale liceului a vorbit D-ra C. Smadescu.

După aceea publicul a vizitat localul și expoziția școlaei.

Deces. Prof. Dr. Vasile Gh. Ispir dela Facultatea de Teologie din București a trecut la cele veșnice. Dumnezeu să așeze sufletul lui în corturile dreptilor!

Di. I. Gr. Oprisan a fost decorat cu „Meritul Cultural” cl. II, pentru activitatea depusă în interesul și sprijinul Bisericii.

Felicitări bine meritate!

D-nii prof. I. Costinescu și M. Armaș au fost decorați cu „Răsplata Muncii” pentru 25 ani în serviciul statului.

Dublul quartet al catedralei s'a deplasat Duminecă 6 Iulie a. c. în com. Borlova și a dat răspunsurile la liturgia servită de P. C. Prot. ic. stfor D. Iavorschi.

Predica zilei a fost rostită cu entuziasm de P. C. Prot. I. Suru.

Abonament. Din nou cerem abonamentele neachitate de urgență pentru nevoile apariției noastre și pentru evitarea încurcăturilor ce s'ar produce prin așteptata reformă monetară.

Veniți pentru rugăciune și iertare de greșale la pelerinajele de Sf. Ilie (20 Iulie) dela mână. „Izvorul Miron” lângă Românești unde servește P. S. Sa Ep. Veniamin, la „Sf. Ilie” — Vasiova și la schitul de Muntele Mic.

De vânzare: Viața și opera lui Kant de Ion Petrovici, Lei 250.000 și Istoria Unitilor Românilor de I. Lupaș Lei 250.000.

Adresa: Prof. Lucian Costin, Liceul „Tr. Doda” Caransebeș.

Sf. Episcopie a Dunării de Jos, cu adresa No. 1548/947, ne aduce la cunoștință că fostul stareț al sf. Mânăst. Cocoș Jud. Tulcea, Cleopa Grigoraș, pentru grave abateri săvârșite, în urma judecății soborului legal monahal, a fost caterisit și exclus din cinul monahal cu desbrăcarea hainei.

PARTEA OFICIALĂ

Note oficiale

Nr. 2920 E. 1947

Consiliul Central bisericesc cu adresa Nr. 1331 din 8 Iunie 1947 ne aduce la cunoștință următoarele: La repetatele intervenții ale I. P. S. Patriarh Nicodim, cu privire la plafonul de scutire de impozitul pe echivalent asupra averilor bisericesti, Onor. Președinție a Consiliului de Miniștri, cu adresa Nr. 1728/1947, a dat răspunsul de mai jos și vă rugăm să binevoiti a dispune să fie adus la cunoștință parohiilor.

„Ca urmare la adresa I. P. S. Voastre Nr. 3699/1947, avem onoare a vă face cunoscut că prin modificările aduse legii timbrului la 6 Aprilie 1947, plafonul de scutire de impozitul echivalent asupra averilor bisericesti, a fost majorat pentru parohiile rurale la Lei 500 milioane, iar la parohiile urbane la Lei un miliard, urmând să fie impozabil numai diferența de valoare ce întrece aceste sume.”

Ceea ce se comunică spre luare la cunoștință, Caransebeș, la 18 Iunie 1947.

Episcop: **† VENIAMIN** Consilier referent: **Prot. Dr. Iacob Crețiu**

Nr. 2457 B. 1947.

Sfântul Sinod Permanent, în ședința sa din 24 Aprilie 1947, cu Nr. 513/1947, a aprobat înființarea unui schit de călugări, pe lângă bisericuța cu hramul „Schimbarea la față” depe Muntele Semenice.

Caransebeș din ședința Consiliului eparhial ținută în 23 Iunie 1947.

Episcop: **† VENIAMIN** Consilier referent: **Prot. Dr. M. Bănescu**

PAVEL POKKER, sculptor
domiciliat în LUGOJ Str. Neagoe Basarab 3
execut orice lucrare nouă, ori reparare la
iconostase de biserici și altele.